

Sygn. akt II AKa 238/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Pietrzak (spr.)

Sędziowie: SA Krzysztof Ciemnoczołowski

SA Dariusz Malak

Protokolant: referent stażysta Patrycja Gałęzowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku

Mirosława Kido

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2012r.

sprawy wnioskodawcy

B. G.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 22 marca 2012 r. sygnatura akt **XI Ko 514/10**

- I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację pełnomocnika wnioskodawcy za oczywiście bezzasadną;
- II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata K. B. – Kancelaria Adwokacka w G. – kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem i 60/100) brutto tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną świadczoną z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
- III. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

B. G. w dniu 25 marca 2010 roku wystąpił do Sądu Rejonowego w Sopocie z wnioskiem o zasądzenie od Skarbu Państwa odszkodowania w kwocie 10 tys. zł za zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania w sprawie Sądu Rejonowego w Sopocie o sygn. akt II K 448/09, gdyż sąd nie powiadomił go o fakcie zastosowania tego aresztowania, co uniemożliwiło mu obronę i odwołanie się od tej decyzji w terminie.

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 22 marca 2012 roku w sprawie XI Ko 514/10 wnioszek B. G. na zasadzie art.552 § 4 k.p.k. oddalił a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Powyższy wyrok w całości apelacją zaskarżył pełnomocnik z urzędu wnioskodawcy i na podstawie art. 438 pkt. 2 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów postępowania karnego – przepisów art. 552 § 4 k.p.k. - mającą wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia, a polegającą na bezzasadnym stwierdzeniu, iż reguły kodeksu postępowania karnego o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie oraz tymczasowe aresztowanie dotyczą wyłącznie tych sytuacji, w których po zakończeniu okresu tymczasowego aresztowania zapadło następnie orzeczenie uniewinniające osobę, wobec której stosowano tymczasowe aresztowanie, w sytuacji w której ustawa karne uzależnia możliwość pozyskania zadośćuczynienia jedynie od oczywistej bezzasadności stosowania tego środka, a w konsekwencji powyższego uchybienia uznanie żądania skazanego za nieuzasadnione z przyczyn prawnych.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia oraz uwzględnienie żądania przysądzenia zadośćuczynienia w kwocie 10.000 (dziesięć tysięcy złotych) zł.

Z ostrożności procesowej pełnomocnik wnioskodawcy wskazał na obrazę w jego ocenie przepisów art. 35 § 1 k.p.k., poprzez orzeczenie o materii, które zdaniem Sądu Okręgowego nie jest przedmiotem rozpoznania przez sąd karny, a należy do drogi postępowania cywilnego, w sytuacji w której Sąd Okręgowy winien przekazać sprawę właściwemu sądowi powszechnemu do rozpoznawania spraw cywilnych i w wypadku uznania tego zarzutu za uzasadniony wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz przekazanie sprawy do rozpoznania właściwemu sądowi cywilnemu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy, jako oczywiście bezzasadna na uwzględnienie nie zasługiwała.

Przytoczone w apelacji pełnomocnika argumenty, mające uzasadniać zarzut popełnienia przez Sąd pierwszej instancji obrazy przepisów postępowania, a mianowicie art. 552 § 4 k.p.k. były całkowicie chybione i stąd nie mogły się ostać w obliczu przeprowadzonych przez sąd rozważań.

Sąd Okręgowy w Gdańsku słusznie wywiódł i zdaniem Sądu Apelacyjnego w sposób prawidłowy, uzasadnił brak istnienia po stronie wnioskodawcy niezbędnych przesłanek do przyznania mu odszkodowania w trybie przewidzianym w art. 552 k.p.k.

Wnioskodawca i jego pełnomocnik nie kwestionują w ogóle ustalonego przez Sąd pierwszej instancji stanu faktycznego. Należy więc tylko pokrótce przypomnieć, że przeciwko B. G. w 2010 roku prowadzone było postępowanie karne między innymi przed Sądem Rejonowym w Sopocie w sprawie o sygn. akt II K 448/09 o popełnienie przestępstw z art. 286§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. W tym czasie wnioskodawca odbywał orzeczone kary pozbawienia wolności (chociażby z wyroków Sądu Rejonowego w Szczecinie sygn. akt V K 1867/03, Sądu Rejonowego Warszawa Śródmieście sygn. akt V K 1921/03 i Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie sygn. akt II K 276/09) oraz pozostawał do dyspozycji prokuratury jak i sądów rejonowych (np. w J., D., L. i Z.), gdyż toczyło się przeciwko niemu kilkadziesiąt spraw na terenie całego kraju. W dniu 10 lutego 2010 roku Sąd Rejonowy w Sopocie, na rozprawie w sprawie o sygn. akt II K 448/09 zastosował wobec B. G. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres czterech miesięcy. Z powyższą decyzją Sądu pierwszej instancji nie zgodził się oskarżony i zaskarżył ją w całości zażaleniem, a Sąd Okręgowy w Gdańsku w dniu 18 maja 2010 roku nie uwzględnił tego zażalenia i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. W dniu 02 czerwca 2010 roku Sąd Rejonowy w Sopocie w sprawie o sygn. akt II K 448/09 uznał B. G. za winnego popełnienia przestępstw zarzucanych mu aktem oskarżenia z art. 286§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. i skazał go na karę łączną roku i trzech miesięcy bezwzględnie pozbawienia wolności. Jednocześnie tenże Sąd w swoim wyroku nie mógł w oparciu o art. 63§1 k.k. zaliczyć oskarżonemu na poczet wymierzonej kary pozbawienia wolności okresu jego rzeczywistego pozbawienia wolności w przedmiotowej sprawie albowiem B. G. w tym samym okresie czasu miał wprowadzone do wykonania kary pozbawienia wolności orzeczone w innych sprawach, jak i zastosowane wobec niego były środki zapobiegawcze o charakterze izolacyjnym chociażby w sprawie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze o sygn. akt II K 422/09. Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 10 lutego 2011 roku w sprawie o sygn. akt XIII Ka 933/10 zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Sopocie utrzymał w mocy, uznając apelację oskarżonego za oczywiście bezzasadną.

Z informacji nadesłanej przez Biuro Informacji i Statystyki Centralnego Zarządu Służby Więziennej w dniu 25 lipca 2011 roku wynika, że planowane jest odbycie przez wnioskodawcę orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Sopocie w sprawie o sygn. akt II K 448/09 kary roku i trzech miesięcy pozbawienia wolności w okresie od 22.09.2022 roku do 22.12.2023 roku. W sytuacji gdyby jednak zaistniała konieczność zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet powyższej kary pozbawienia wolności wymierzonej przez Sąd Rejonowy w Sopocie w dniu 02 czerwca 2010 roku Sąd będzie to mógł uczynić w trybie art. 420§1 k.p.k.

Pełnomocnik wnioskodawcy w uzasadnieniu swojej apelacji nie oponuje w ogóle poczynionym ustaleniom, stara się tylko polemizować ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, iż reguły kodeksu postępowania karnego dot. odszkodowania i zadośćuczynieniu za niesłuszne skazanie oraz tymczasowe aresztowanie dotyczą wyłącznie tych sytuacji, w których po zakończeniu okresu tymczasowego aresztowania zapadło następnie orzeczenie uniewinniające osobę, wobec której stosowane było tymczasowe aresztowanie, w sytuacji w której ustawa karna uzależnia możliwość pozyskania zadośćuczynienia jedynie od oczywistej bezzasadności stosowania tego środka.

Biorąc jednak pod uwagę wywody zawarte w uzasadnieniu złożonego środka odwoławczego to należy jego autorowi ponownie przypomnieć i szczególnie podkreślić, że polskie ustawodawstwo karne określa prawnomaterialne podstawy roszczeń o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, tylko w przypadkach:

- a) niesłusznego skazania, w wyniku którego wykonana została kara w całości lub w części (art. 522 § 1 i 2 k.p.k.),
- b) niesłusznego orzeczenia i wykonania środka zabezpieczającego (art. 522 § 3 k.p.k.),
- c) niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (art. 522 § 4 k.p.k.),
- d) niewątpliwie niesłusznego zatrzymania (art. 522 § 4 k.p.k.),
- e) niesłusznego represjonowania z przyczyn o charakterze politycznym (art. 8 ustawy o nieważności orzeczeń sądowych).

Żadna z tych podstaw w stosunku do B. G. nie występuje, gdyż odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługują "tylko za okres faktycznego pozbawienia wolności, którego dana osoba nie powinna była odbyć" (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2002 r., sygn. II KKN 218/00, LEX nr 53918, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. II AKa 117/04, KZS 2004, nr 7-8, poz. 61). Zaliczenie nawet niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności w przedmiotowej sprawie lub innej sprawie wykluczała roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie art. 552 k.p.k. albowiem szkoda w ogóle nie powstaje.

Wielokrotnie Sąd Najwyższy wskazywał, że zaliczenie, według reguł wynikających z art. 417 k.p.k. i art. 63 k.k., okresu tymczasowego aresztowania na poczet kar orzeczonych wobec skazanego w tej samej lub w innej sprawie wyklucza późniejsze skuteczne wystąpienie z roszczeniem o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podstawie przepisów Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, za ten sam okres. (por. postanowienie Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 20 września 2007 r. sygn. I KZP 28/07, OSNKW 2007/10/70, Biul. SN 2007/10/16, Prok. i Pr. - wkł. 2007/12/18, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2007 r. sygn. IV KK 82/07, OSNwSK 2007/1/2610)

Słusznie Sąd pierwszej instancji uznał, że brak jest przesłanek do uwzględnienia wniosku B. G., gdyż wymierzając mu karę bezwzględnie pozbawienia wolności w wysokości znacznie przewyższającej okres tymczasowego aresztowania Sąd Rejonowy automatycznie zniwelował skutki stosowanego tego środka zapobiegawczego o charakterze izolacyjnym.

W sytuacji natomiast, gdyby teoretycznie przyjmując uwzględnić jego wniosek o zadośćuczynienie, to w takim wypadku otrzymał on by podwójną rekompensatę za okres stosowanego izolacyjnego środka zapobiegawczego w postaci zaliczenia tego okresu na rzecz wymierzonej kary pozbawienia wolności, jak i stosowne zadośćuczynienie lub odszkodowanie finansowe.

Podobne stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 28 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt II AKa 492/11, stwierdzając, że fakt, iż wnioskodawca doznał subiektywnej krzywdy przez to, iż stosowano wobec niego rygory dotyczące tymczasowego aresztowania, gdy jednocześnie posiadał status skazanego w żadnym razie nie uprawnia do zadośćuczynienia mu tej "krzywdy", bowiem areszt zastosowany wobec niego miał uzasadnioną podstawę faktyczną i prawną, a w sprawie w której go zastosowano zapadł wyrok skazujący wnioskodawcę na bezwzględną karę pozbawienia wolności (patrz Biul. SA Katowice 2012/1/18-19)

Brak jest więc jakichkolwiek prawnomaterialnych podstaw do zgłoszenia roszczenia o odszkodowanie w trybie art. 552 § 4 k.p.k.

Na marginesie należy tylko ponownie zasygnalizować, co zresztą już uczynił Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu swojego orzeczenia, że wnioskodawca może również dochodzić swoich roszczeń w oparciu o przepisy prawa cywilnego w postępowaniu cywilnym.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny w Gdańsku nie znalazł jakichkolwiek podstaw do ingerowania w treść rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Gdańsku i dlatego też na mocy art. 437 § 1 k.p.k., uznając apelację pełnomocnika wnioskodawcy za oczywiście bezzasadną, zaskarżony wyrok jako w pełni trafny utrzymał w mocy.

Zgodnie z art. 554 § 2 k.p.k. kosztami postępowania odwoławczego obciążono Skarb Państwa.

Na podstawie art. 626 § 2 k.p.k. oraz art. 29 ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r., Nr 126, poz. 1058) i § 14 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348) zasądzone także od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. B. - Kancelaria Adwokacka w G. kwotę 147, 60 złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu B. G. w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji.